

KIS-711 – Gl. mise en abîme

(GE – 06 03 01)

En Ardamezouriezh e reer Gl. *abyme* pe *abîme* eus kreiz ar skoed hag e komzer eus Gl. *mise en abîme* pa vez lakaet ul lun, lun un eil skoed peurliesañ, el lec'h-se. Un tun derc'hennañ eo, a gaver arveret e meur a zomani all : hep mont pelloc'h, er merc'hodennoù ukrainiat pe e skeudenn c'holo ar boestoù keuz *La Vache qui rit* gareilet war gloc'hig skouarn ar vuoc'h skeudennet. André GIDE, e *Le Journal des faux-monnayeurs* (1925)¹, a ginnigas astenn arver an droienn d'al lennegezh ha d'an arz — *mise en abîme* a reer da skouer pa liver war un daolenn ul livour o livañ, pe c'hoazh en ur romant, ur pezh c'hoari pe ur film pa sternier un niñv e-barzh un niñv all en ur reiñ da angorzhidi² 'zo (aozer, dremmourion, arvesterion, tudennoù) eus an niñv sternier ur perzh en niñv sterniet : da skouer, pa ro GIDE roll skrivagner e romant d'un dudenn anezhañ, Édouard (tun anvet ivez “ar romant er romant”); pe, en *A Midsummer Night's Dream*, pa zeu kouerion an niñv sternier da vezañ dremmourion en niñv sterniet ; e *The Taming of the Shrew*, pa 'z a tudenn an “Induction”, ar mezhier Sly, da arvester an niñv sterniet a zo ar pezh c'hoari e unan ; pa weler Karina, tudenn er film *Vivre sa vie*, oc'h arvestiñ ur film gant DREYER : hag, oc'h argizañ betek e domani an derc'henoù bred, pa hunvreer emeur o hunvreal ha pa zihuner eus an hunvre sterniet evit emadkavout en hunvre sternier...

Pe gevatal brezhonek reiñ d'an araezad kevellerezh a reer anezhañ e galleg abaoe GIDE *mise en abîme* ? A-du on gant YBAN evit tremen hep korvoiñ *kondon*, *kalon*, *kaouded*, *kreizon* hag al leterc'hadoù all diwar an Ardamezouriezh. Diouzh va zu, e 'm boa soñjet e deveradoù eus *delv-*, *drec'h-* o defe roet da intent an elfenn sterniet evel un *delvad*, un *drec'had* eus an elfenn sternier ; hogen an div stirann-se a gaver e kement a zevedadoù endeo ma vije bet diaes hepkoriñ an daremougoù.

---

¹ Lod eus an ditouroù o deus talvezet din da sevel ar c'hevarad-mañ a dennan eus Groupe *m*, *Rhétorique générale*, Points Seuil, 1982, pp. 191-192.

² Br. *angorzhed* g. *-idi* a ran eus an neb en deus da welout gant un oberenn, an aozidigezh, an dezerc'hadur, an arvesterezh, h.a. anezhi, ha pa ve den gwerc'hel pe handerc'henn.

Gwell e kavfen an diskoulm eeun a ve loc'hañ eus ar stirann *-stern-* bet arveret ingal e kevarad kentañ an notenn-mañ. Da rakger e tibabfen *gou-*, en ur glevout gantañ an durc'hadur o werediñ e *gougevaniñ*, *gougorfañ*, *gougantañ* "degas e-barzh ur gevanenn, ar c'horf, ar c'hant¹" : **gousterniañ**, **bezañ e goustern**, **lakaat e goustern** a ve "gougevaniñ un oberenn, un niñv e stern un oberenn, un niñv all".

Gant hevelep kinnigadenn e verzher e chom andec'her ar c'heal "en ur reiñ da angorzhidi 'zo eus an niñv sternier ur perzh en niñv sternier", met forzhañ ne ve ket gortoz, rad grataet d'an nevezc'herioù, al lamm ster² klokaus.

Alese e lavarfed :

~ Emañ al livour derc'hennet hag e daolenn *e goustern* an daolenn werc'hel, pe : *gousterniet* int gant / e-barzh an daolenn werc'hel.

~ Ez eo ar romant kevellet evel oberenn Édouard *gousterniet* gant / e-barzh ar romant *Le Journal des faux-monnayeurs* ; emañ *e goustern* romant GIDE.

~ Ez eo ar pezh *Pyramus and Thysbe* c'hoariet gant Bottom hag e genseurted *gousterniet* gant /e-barzh *A Midsummer Night's Dream* ; emañ an eil pezh *e goustern* egile.

~ Emañ *The Taming of the Shrew* *e goustern* ar pezh "pro forma" ez eo Sly ar benndudenn anezhañ.

~ Lakaet eo arvesterezh film DREYER gant Karina *e goustern* ar film *Vivre sa vie*.

Ha, perak ket :

~ Emañ an hunvre "eil derez" *e goustern* an hunvre "kentañ derez" ?...

---

¹ Sl. GBLF. ¶¶ 593, 665 ; KIS-246, La-08, p. 77 ; KIS-263, id., p. 101 ; KIS-382, La-09, p. 289 ; KIS-441, La-10, p. 153.

² A-zivout al *lamm ster*, sl. *Emsav* 126 [1978], pp. 3-15 ; KIS-280, La-08, p. 146 hh.